

МАТЕМАТИКА И МАТЕМАТИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ, 2006
MATHEMATICS AND EDUCATION IN MATHEMATICS, 2006
*Proceedings of the Thirty Fifth Spring Conference of
the Union of Bulgarian Mathematicians
Borovets, April 5–8, 2006*

МОИТЕ СПОМЕНИ ЗА АКАД. ОБРЕШКОВ

Анна Обрешкова

По молба на проф. Боянов, ще се опитам да опиша моят свекър акад. Никола Обрешков като човек, с когото живях около осем години, след като се омъжих за най-малкия му син.

Няма да забравя топлотата, с която ме приеха в семейството, мене, едно 18-годишно момиче. Не очаквах, че един велик учен, един гениален математик, може да бъде толкова обикновен и сърдечен, толкова привързан към първата си внучка и към младото ни семейство.

Моята свекърва също беше много зает човек и много често ми разказваше за него неща, които никой не беше чувал. Разказа ми за първата им среща в курс по танци, когато са се запознали и постепенно между тях се е зародила обич, която е продължила от 3 януари 1929 г., когато са се венчали, до неговата смърт на 11 август 1963 г.

Един ден, когато тръгвали на гости, свекърва ми излязла да го чака навън. Чакала го известно време, но той не излизал. Когато се върнала го намерила на бюрото да пише. Казал ѝ, че се сетил нещо и трябвало веднага да го запише.

Разказваше ми за свекърва си баба Кица, която била много начетена за времето си и много държала на обучението на децата си, особено по френски език, който владеела. Имали стая в къщата с черна дъска, на която ги обучавала. А децата били наистина много – 4 момчета и 4 момичета. От тях Алцек, Рачо и Никола (моят свекър) са били с изяви математически способности.

Алцек е завършил Военно-морското училище в Кронщат, но при нещастни обстоятелства е починал там, на 22 години. Рачо е починал като дете на 12 години от менингит, но за тази възраст е бил много добър шахматист.

От дъщерите Мила и Джора са били учителки по математика.

Свекърът ми, още като ученик в прогимназията, е проявил своите изключителни математически способности. При една извънредно трудна задача, който той решил веднага, учителят му се обърнал към целия клас с думите “Ето този ученик ще бъде един ден ваш учител”.

Свекърът ми е започнал средното си образование във Варна, където е роден на 6 март 1896 година, а го е завършил в София, във Втора мъжка гимназия през 1915 г., след преместването на семейството му.

Постъпва да следва във Физико-математическия факултет на Софийския Университет, където взема първи университетски изпит през м. юни 1919 г. и втори

университетски изпит през м. юни 1920 г. и получава диплома от Софийския Университет на 9 юли 1920 г. за завършен пълен университетски курс по математика и физика.

Според автобиографията му, веднага е бил назначен за асистент в Катедрата по Висша алгебра и по Диференциално и интегрално смятане при Математическия институт на Физико-математическия факултет при Софийския университет. През 1922 г. с конкурс е бил избран и назначен за редовен доцент при катедра Висша алгебра, а през 1925 г. е бил избран за извънреден професор. С този избор е свързана една интересна история. Гласували са професорите от Университета, които са били на достопочтена възраст, които са пускали в една урна бели и черни топки. След гласуването в урната се оказала една черна топка и професорът, който я е пуснал казал: “Не, че не заслужава да стане професор, но е много млад...”.

За редовен професор е бил назначен след конкурс през 1928 г. и оттогава до смъртта си остава на тази длъжност, като освен Катедра Висша алгебра с теория на вероятностите е завеждал и Катедрата по математическа статистика и застрахователна математика.

През 1945 г. е бил избран за редовен член на БАН, а от 1951 г. до смъртта си е бил Директор на Математическия институт при БАН.

През сравнително краткия си, но изпълнен с математика живот, той е получил много награди и научни звания от страната и чужбина:

Докторат по математика от Университета в Палермо, Доктор на науките от Сорбоната в Париж.

Участвал е в редица международни конгреси по математика:

Болоня 1928 г., Варшава 1930 г., Атина 1934 г., Осло 1936 г., Букурещ 1936 г., Женева 1948 г., Будапеща 1950 г., Германия 1953 г.

Чел е лекции в Рим, Берлин, Хамбург, Женева.

Първата си работа по собствени изследвания е публикувал като ученик в 5-ти клас (сегашният 10-ти клас) през 1912 г. в списанието на Физико-математическото дружество в София.

Моят свекър беше убеден пацифист. Участвал е в Световния съвет за мир и е получил Почетна грамота 1949–1959 год.

В България на 13 май 1950 г. получава Димитровска награда I степен.

Получил е ордени “Св. св. Кирил и Методий” I ст. през 1951 и 1963 г., а няколко месеца преди смъртта си е удостоен със званието “Народен деятел на науката”.

И сега след толкова години, откакто прекрасния човек и велик математик не е между живите, аз изпитвам голяма обич и уважение към него и се радвам, че той не е забравен, че живее чрез трудовете си и чрез своите ученици.